

Pavlenko I. G., Kurlishchuk I. I. Students' media literacy building in the educational process of universities

The article is devoted to the problem of media literacy as a component of university student information culture. Modern life is impossible without mass media that is one of the basic informational sources, in particular for student youth. In the process of reforming Higher Education there is a need to form media literacy of student youth. The relevance and significance of media literacy and information culture for student personal and professional development is emphasized.

The authors define media literacy as the ability to work with media systems and find necessary and useful information, to use reliable informational sources and work with modern media devices and technologies. To solve the problem of forming university student media literacy the authors presented an optional training course «Mass media and Modernity» that consists of theoretical and practical activities. The goal of the course is to raise awareness of student youth about communications and media industry by introducing them to the different types of media as well as to develop their critical thinking skills, ability to analyze different media content, to understand and to resist manipulation in modern media space.

Key words: media literacy, information culture, media education, informational thinking, educational space informatization.

УДК 378:355.(147):(477):37-(057:88)

Павлюк Т. Г.

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО РОБОТИ З ПЕРСОНАЛОМ

Стаття присвячена проблемі діагностування стану сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом. На основі аналізу наукової літератури розкрито сутність понять «критерій» та «показник». Автор визначив критерії, показники та рівні сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом. Виокремлено такі основні критерії, як: мотиваційний, діяльнісний, когнітивний, особистісний та рефлексивний. Конкретизовано кожен критерій сукупністю показників. Визначено три рівні сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом: низький, середній і високий. Спроектвана система діагностики сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом дає змогу проводити відповідну експериментальну роботу.

Ключові слова: майбутні офіцери-прикордонники, професійна підготовка, робота з персоналом, критерії, показники, рівні.

З-поміж великої кількості різноманітних завдань, що вирішує Державна прикордонна служба України, пріоритетним є успішна робота з персоналом в усіх структурних підрозділах відомства.

Робота з персоналом у прикордонній службі України покликана здійснювати комплекс правових, психолого-педагогічних, інформаційно-просвітницьких, соціально-культурних та організаційних заходів щодо забезпечення морально-психологічної готовності персоналу служби до виконання оперативно-службових завдань за будь-яких умов та обставин.

Метою статті є аналіз критеріїв, показників та рівнів сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом.

Теорію і методику організації освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі й особливості професійної підготовки курсантів досліджували С. Білявець, С. Будник, Ю. Дем'янюк, О. Діденко, П. Дзюба, Т. Івашкова, Д. Коцеруба, Ю. Кузь, В. Ягупов та ін. Проблема визначення критеріїв з метою реалізації дослідно-експериментальної роботи займалися такі науковці, як А. Батаршев, С. Гречко, В. Дружиніна. Вивченню стану готовності до здійснення діяльності присвячені праці М. Виноградова, Б. Ломова, А. Ухтомського.

Теоретичне вивчення проблеми формування готовності в майбутніх фахівців до виконання певного виду діяльності показало, що зазначене явище активно досліджують у вітчизняній педагогічній та психологічній науці, представленій працями М. Дьяченко [4], С. Геллерштейна [6], Л. Кандиловича [4], Н. Кузьміної [9], А. Ліненко [10], О. Отича [11], В. Сластьоніна [13], А. Прангішвілі [12], Д. Узнадзе [14] та ін.

Детальний аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури свідчить про різноманітні тлумачення поняття «готовності до виконання діяльності»: як наявності здібностей; як синтезу якостей особистості, що визначають її придатність до діяльності; як знання про професію та практичні вміння і навички; як якості особистості [8; 15].

Можна констатувати, що за наявності чималої кількості визначень поняття «готовність» його розуміння залежить від фундаментальних теоретичних підходів, які є взаємопов'язаними [3].

Аналіз наукових джерел [4; 7; 10] дав можливість розкрити сутність поняття «професійна готовність майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом» як властивість чи ознаку окремої особистості, а також концентрований показник діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників, міру їх професійних здібностей.

Таким чином, *професійна готовність майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом* – це сукупність професійних знань, умінь, навичок, здібностей, особистісного потенціалу щодо реалізації системи організаційних, морально-психологічних, інформаційних, педагогічних, правових, культурно-просвітницьких та військово-соціальних заходів, спрямованих на формування і розвиток у військовослужбовців-прикордонників професійно необхідних якостей, моральної самосвідомості, що має забезпечити високий рівень оперативно-службової діяльності, згуртованість військових колективів.

Змістом професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є інтегральні характеристики особистості, що включають у себе професійно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вміння і навички, педагогічні здібності, інтелектуальні, емоційні і вольові властивості.

На основі аналізу наукової літератури [10; 11; 15] в структурі професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом нами виділено такі компоненти: мотиваційно-емоційний; діяльнісний; ціннісно-особистісний; когнітивний; рефлексивний.

У представленому дослідженні проблеми формування професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом перед нами стоїть завдання об'єктивної оцінки стану її сформованості у зазначених фахівців, а для цього необхідно визначити та обґрунтувати відповідні критерії та показники.

У сучасній педагогіці існують різні підходи до критеріїв оцінки тих чи інших педагогічних явищ [2; 5]. Першочерговим, на наш погляд, є визначення змісту поняття «критерій». Наукова література представлена різними варіантами його трактування, зокрема як психологічної установки того, кого діагностують; об'єктивного вияву будь-чого; правила, якого дотримуються у діагностуванні; питання, розміщеного в тестах, анкетах тощо.

Стосовно питання оцінки рівня сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом, то нами обрано ознаки для з'ясування її реального стану, на основі яких можна формулювати висновки щодо дієвості (результативності) досягнення мети майбутньої експериментальної роботи.

Ще одним важливим питанням є визначення показників сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом, що є виявом відповідних критеріїв.

Існують декілька підходів до визначення показників критеріїв [5; 16]. Ми дотримуємося думки, що «критерій», порівняно із «показником», за змістом та обсягом є дещо ширшим поняттям, тому в запропонованому дослідженні вважаємо показник компонентом критерію та ступенем його вияву.

Отже, критерії є якісним проявом сформованості та виражаються конкретними показниками.

Для обґрунтування критеріїв та їх показників ми проаналізували низку досліджень із проблеми підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності. Проблема формування і розвитку професійної готовності привертала увагу вітчизняних і зарубіжних учених. У працях О. В. Барабанщикова [1], І. О. Грязнова [7], Д. В. Іщенко [8], В. В. Ягупова [17] розглядаються різноманітні аспекти формування та розвитку професійно важливих якостей особистості офіцера.

З урахуванням виділених нами в структурі професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом таких компонентів, як: *мотиваційно-емоційного, діяльнісного, ціннісно-особистісного, когнітивного, рефлексивного* та на основі аналізу психолого-педагогічної літератури, розглядаючи професійну готовність майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом як інтегративну особистісну властивість майбутнього фахівця, вважаємо за необхідне виокремити такі критерії її сформованості: *мотиваційний, діяльнісний, когнітивний, рефлексивний та особистісний*.

Основними показниками мотиваційного критерію професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є: сформованість потреби у професійному самовдосконаленні; інтерес до професії офіцера-прикордонника, прагнення стати професіоналом своєї справи; усвідомлення сутності професійного самовдосконалення; прояв пізнавального інтересу щодо професійного та особистісного зростання; бажання займатися самовдосконаленням, саморозвитком та самоосвітою; усвідомлення та дотримання норм і правил професійної поведінки та діяльності офіцера-прикордонника; сформованість загальноприйнятих та визнаних духовних та моральних цінностей; наявність ідей про потребу професійного самовдосконалення на рівні тверджень, поглядів, позицій чи переконань; реалізація гуманістичних аспектів у власному житті та професійній діяльності.

Основними показниками діяльнісного критерію професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є: уміння здійснювати контроль за діяльністю підлеглих; уміння розробляти пропозиції і проводити заходи з морально-психологічного забезпечення; уміння аналізувати й оцінювати діяльність підрозділу та підлеглих щодо виконання поставлених завдань; уміння визначати пріоритетні напрямки самовдосконалення й обирати оптимальні шляхи підвищення свого інтелектуального рівня, удосконалення та підтримання фізичних можливостей; уміння визначати пріоритетні напрямки професійної підготовки прикордонного підрозділу та шляхи їх реалізації; уміння організувати та проводити ділові та рольові ігри, тренінги та інші види занять із персоналом прикордонного підрозділу; володіння навичками організації та здійснення інформаційно-аналітичної роботи; володіння культурою спілкування діловою мовою та однією з іноземних мов за професійним спрямуванням; уміння публічно виступати перед аудиторією та спілкуватися з представниками ЗМІ; уміння організувати вза-

свідомію між підлеглими; уміння налагоджувати та підтримувати взаємодію з представниками органів влади, місцевого самоврядування, керівниками підприємств і організацій, силових структур в інтересах охорони державного кордону та з питань протидії корупції та злочинності на державному кордоні; уміння застосовувати прийоми та способи комунікації під час управління військовим колективом; уміння враховувати та використовувати історичні традиції, звички та релігійні уподобання під час роботи з населенням прикордоння; володіння навичками щодо недопущення втягування персоналу прикордонного підрозділу в протиправну діяльність на основі доброчесності.

Основними показниками когнітивного критерію професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є: наявність професійних та загальних педагогічних і психологічних знань; спрямованість на оволодіння специфікою діяльності офіцера-прикордонника до роботи з персоналом; усвідомлення ступеня своєї підготовленості до роботи з персоналом; здатність аналізувати ситуації професійної діяльності з різних позицій, виділяючи окремі аспекти аналізу та встановлюючи між ними взаємозв'язки; чіткість уявлень про сутність, зміст, ознаки, складові частини, механізми, етапи роботи з персоналом; пізнавальна активність; високий рівень здатності до навчання.

Основними показниками рефлексивного критерію професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є: здійснення самооцінки своєї професійної підготовки; відповідність процесу розв'язання професійних завдань за адекватним зразком.

Основними показниками особистісного критерію професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом є: наявність узагальнених професійних поглядів, переконань, принципів; готовність діяти в практичних ситуаціях відповідно до світоглядних позицій; впевненість у своїх силах, прагнення наполегливо і до кінця доводити розпочату справу; здатність вільно керувати своєю поведінкою і поведінкою інших; професійна працездатність, активність і саморегулювання; урівноваженість і витримка, активний темп діяльності.

Окрім якісних критеріїв, у дослідженні професійної готовності учені розглядають питання рівня її сформованості на підставі обґрунтованих критеріїв та показників.

У науковій літературі рівень тлумачиться як співвідношення «високого» і «низького» ступенів розвитку структурних елементів або певних об'єктів/процесів [7; 9]. Враховуючи ці дослідження та визначені критерії та показники, ми обґрунтували характеристики рівнів професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом:

– *низький рівень* – мотивація курсантів до роботи з персоналом слабо виражена; курсанти не знають особливостей роботи з персоналом у прикордонному відомстві; немає усвідомлення особистого професійного педагогічного впливу на персонал; слабо виражене володіння відповідними методиками та технологіями роботи з персоналом; курсанти не вміють проектувати свою діяльність та організувати взаємодію з персоналом підрозділу;

– *середній рівень* – курсант зорієнтований на роботу з персоналом; існує розуміння важливості і необхідності роботи з персоналом; курсант знає специфіку роботи з персоналом у прикордонному відомстві; здатний використати знання у відповідній професійно-педагогічній ситуації; існує початковий інтерес до самостійного пошуку шляхів розв'язання проблем у роботі з персоналом;

– *високий рівень* – курсанти маю яскраво виражений інтерес до проблем роботи з персоналом у прикордонній службі; у майбутній професійній діяльності керуються чітко сформульованими цілями, вміють чітко формулювати її мету; знання курсантів мають цілісний характер; вміють знаходити й аналізувати різні джерела інформації; здатні критично осмислювати підходи до вирішення відповідних проблем; курсанти усвідомлено планують здійснювати роботу з персоналом.

Отже, теоретичний аналіз наукової літератури та врахування особливостей професійної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників дозволяють визначити їх професійну готовність до роботи з персоналом як важливу професійну властивість, а також виділити критерії, показники та рівні сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом.

Використання в подальших наукових працях оцінки рівня сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з персоналом, їхніх критеріїв та показників дозволяє всебічно оцінити індивідуальний рівень сформованості зазначеної готовності й організувати роботу щодо її формування у курсантів під час їх навчання у вищому військовому навчальному закладі.

Використана література:

1. Барабанщиков А. В. Военно-педагогическая диагностика / А. В. Барабанщиков, Н. И. Дерюгин. – Москва : ВУ, 1995. – 108 с.
2. Батаршев А.В. Диагностика профессионально важных качеств / [А. В. Батаршев, И. Ю. Алексеева, Е. В. Майорова]. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 192 с.
3. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ – Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
4. Дьяченко М. Н. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. Н. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск : БГУ, 1976. – 193 с.
5. Дружинин В. Н. Психологическая диагностика способностей: теоретические основы : в 2 ч. / В. Н. Дружинин. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1990. – Ч. 1. – 137 с.

6. Геллерштейн С. Г., Развитие профессионально-важных качеств // Научные основы обучения школьников труду / сост. А. Б. Дмитриев. – Москва : Педагогика, 1970. С. 80–197.
7. Грязнов І. О. Удосконалення індивідуальної виховної роботи командирів підрозділів Прикордонних військ України : дис. ... канд. пед. наук : 20.02.02 «Військова педагогіка та психологія» / І. О. Грязнов. – Хмельницький, 1998. – 210 с.
8. Іщенко Д. В. Теорія і практика виховання слухачів вищих військових закладів у процесі навчання : дис. ... док. пед. наук : 20.02.02 «Військова педагогіка та психологія» / Д. В. Іщенко. – Хмельницький, 1999. – 416 с.
9. Кузьмина Н. В. Очерки психологии труда учителя. Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. – Изд-во Ленинг. ун-та, 1967.
10. Линенко А. Ф. Готовність майбутнього вчителя до педагогічної діяльності // Педагогіка і психологія. – № 1. – 1995. – С. 125–132.
11. Отич О. М. Підготовка вчителя початкових класів до виховної роботи в школі (на матеріалі пісенного фольклору) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» / О. М. Отич. – Київ, 1997. – 194 с.
12. Прангишвили І. В. Системный подход и общесистемные закономерности. – Москва : СИНТЕГ, 2000. – 528 с.
13. Сластенин В. А. Педагогика : [учеб. пособ.] / [В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов] / под ред. В. А. Сластенина. – Москва : Изд. центр «Академия», 2002. – 576 с.
14. Узнадзе Д. Н. Экспериментальные основы психологии установки / Д. Н. Узнадзе. – Тбилиси, 1961. – 351 с.
15. Приходько В. М. Критерії формування професійної готовності майбутнього педагога до роботи з дітьми з неблагополучних сімей / В. М. Приходько // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. / ред. кол. : Н. В. Гузій та ін. Київ : НПУ, 2001. – Вип. 5. – С. 248–257.
16. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : [підручник] / В. М. Шейко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 295 с.
17. Ягупов В. В. Військова психологія : [підручник] / В. В. Ягупов. – Київ : Тандем, 2004. – 656 с.

References:

1. Barabanshikov A. V. Voenno-pedagogicheskaya diagnostika / A. V. Barabanshikov, N. I. Deryugin. – Moscow : VU, 1995. – 108 s.
2. Batarshhev A. V. Diagnostika professionalno vazhnykh kachestv / [A. V. Batarshhev, I. Yu. Alekseyeva, Ye. V. Mayorova]. – St. Petersburg : Piter, 2007. – 192 s.
3. Velykyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – Kyiv. – Irpin : Perun, 2005. – 1728 s.
4. Dyachenko M. N. Psihologicheskie problemy gotovnosti k deyatelnosti / M. N. Dyachenko, L. A. Kandyibovich. – Minsk : BGU, 1976. – 193 s.
5. Druzhinin V. N. Psihologicheskaya diagnostika sposobnostey: teoreticheskie osnovy : v 2 ch. / V. N. Druzhinin. – Saratov : Izd-vo Sarat. un-ta, 1990. – Ch. 1. – 137 s.
6. Gellershteyn S. G., Razvitiye professionalno-vazhnykh kachestv // Nauchnyie osnovy obucheniya shkolnikov trudu / sost. A. B. Dmitriev. – Moscow : Pedagogika, 1970. S. 80–197.
7. Hriaznov I. O. Udoskonalennia indyvidualnoi vykhovnoi roboty komandyriv pidrozdiliv Prykordonnykh viisk Ukrainy : dys. ... kand. ped. nauk : 20.02.02 / I. O. Hriaznov. – Khmelnytskyi, 1998. – 210 s.
8. Ishchenko D. V. Teoriia i praktyka vykhovannia slukhachiv vyshchyykh viiskovykh zakladiv u protsesi navchannia : dys. ... doc. ped. nauk : 20.02.02 / D. V. Ishchenko. – Khmelnytskyi, 1999. – 416 s.
9. Kuzmina N. V. Ocherki psihologii truda uchitelya. Psihologicheskaya struktura deyatelnosti uchitelya i formirovanie ego lichnosti. – Izd-vo Lening. un-ta, 1967.
10. Lynenko A. F. Hotovnist maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti // Pedahohika i psykhohohiia. – № 1. – 1995. – S. 125–132.
11. Otych O. M. Pidhotovka vchytelia pochatkovykh klasis do vykhovnoi roboty v shkoli (na materialy pisennoho folkloru) : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. / O. M. Otych. – Kyiv, 1997. – 194 s.
12. Prangishvili I. V. Sistemnyiy podhod i obschesistemnyie zakonomernosti. – Moscow: SINTEG, 2000. – 528 s.
13. Slastenin V. A. i dr. Pedagogika : [ucheb. posob.] / V. A. Slastenin, I. F. Isaev, E. N. Shiyanov / pod red. V. A. Slastenina. – Moscow : Izd. tsentr «Akademiya», 2002. – 576 s.
14. Uznadze D. N. Eksperimentalnyie osnovy psihologii ustanovki / D. N. Uznadze. – Tbilisi, 1961. – 351 s.
15. Prykhodko V. M. Kryterii formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnoho pedahoha do roboty z ditmy z neblahopoluchnykh simei / V. M. Prykhodko // Tvorchia osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky : zb. nauk. pr. / red. kol. : N. V. Huzii ta in. Kyiv : NPU, 2001. – Vyp. 5. – S. 248–257.
16. Sheiko V. M. Orhanizatsiia ta metodyka naukovy-doslidnoi diialnosti : [pidruchnyk] / V. M. Sheiko. – Kyiv : Znannia-Pris, 2003. – 295 s.
17. Iahupov V. V. Viiskova psykhohohiia : [pidruchnyk] / V. V. Yahupov. – Kyiv : Tandem, 2004. – 656 s.

Павлюк Т. Г. Критерии, показатели и уровни сформированности профессиональной готовности будущих офицеров-пограничников к работе с персоналом

Статья посвящена проблеме диагностирования состояния сформированности профессиональной готовности будущих офицеров-пограничников к работе с персоналом. На основе анализа научной литературы раскрыта сущность понятий «критерий» и «показатель». Автор определил критерии, показатели и уровни сформированности профессиональной готовности будущих офицеров-пограничников к работе с персоналом. Выделены такие основные критерии, как: мотивационный, деятельностный, когнитивный, личностный и рефлексивный. Конкретизирован каждый критерий совокупности показателей. Определены три уровня сформированности профессиональной готовности будущих офицеров-пограничников к работе с персоналом: низкий, средний и высокий. Спроектированная система диагностики сформированности профессиональной готовности будущих офицеров-пограничников к работе с персоналом позволяет проводить соответствующую экспериментальную работу.

Ключевые слова: будущие офицеры-пограничники, профессиональная подготовка, работа с персоналом, критерии, показатели, уровни.

Pavliuk T. G. Criteria, indicators and levels of the already formed professional readiness of future border guard officers to work with personnel

The article is devoted to the problem of diagnosing the condition of the already formed professional readiness of future border guard officers to work with personnel. Based on the analysis of scientific literature, the essence of the concepts "criterion" and "indicator" is revealed. The author has defined the criteria, indicators and levels of the professional readiness of future border guard officers to work with personnel. The following basic criteria are distinguished: motivational, activity, cognitive, personal and reflexive. Each criterion is specified by a set of indicators. Three levels of the already formed professional readiness of future border guard officers to work with personnel have been determined: low, medium and high. A projected system for diagnosing the formation of professional readiness of future border guard officers to work with the personnel allows carrying out the relevant experimental work.

Key words: *future border guard officers, professional training, work with personnel, criteria, indicators, levels.*

УДК 378.011.3–051.147:373.3]:005.963.1

Петрук К. Ю.

**МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧНІВ**

У статті розроблено і теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів, докладно розглянуто та схарактеризовано її структурні компоненти, визначено педагогічні умови ефективної реалізації навчально-виховного процесу, подано схему означеної моделі. Автором доведено, що всі елементи моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів взаємопов'язані і взаємозумовлені, що підтверджує її цілісність і системність.

Ключові слова: *модель, моделювання, структурні компоненти моделі, мета і результат моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів.*

У контексті інноваційної стратегії цілісного педагогічного процесу істотно зростає роль майбутніх учителів початкової школи як безпосередніх носіїв новаторських процесів. З упровадженням у навчально-виховний процес сучасних інтерактивних технологій майбутні викладачі все більше освоюють функції консультанта, радника, наставника, адже саме вони є носіями конкретних нововведень, їх творцями, модифікаторами.

Значну роль у сучасних педагогічних ВНЗ відведено підготовці майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів, моделювання якої має важливе значення.

Моделювання дозволяє глибше проникнути в сутність об'єкта дослідження за допомогою моделі даного об'єкта, тобто аналітичного чи графічного опису того, що розглядається в конкретному педагогічному дослідженні. Проблема моделювання педагогічних процесів була предметом багатьох наукових досліджень С. Архангельського, Г. Балла, Л. Котляра, В. В. Краєвського, Н. Кузьміної, В. Маслова, В. Міхеєва, О. Пехоти, А. Семенової, Г. Суходольського, В. Штофа та ін.

В. В. Краєвський розглядає моделювання як відтворення характеристик будь-якого об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для його вивчення. Інший об'єкт називають моделлю першого [5, с. 169].

У своєму дослідженні А. В. Семенова стверджує, що моделювання – це спеціально організоване моделювання побудови взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, що визначається цінностями суб'єктів (індивідуальними, особистісними, соціальними), їх позиціями і прагненнями, спрямованими на усвідомлення суб'єктом наявної особистісно-професійної парадигми, прогнозування та її можливої зміни [7, с. 28].

Поняття «моделювання» О. Я. Савченко розглядає у різних аспектах: 1) метод дослідження об'єктів на їх моделях-аналогах; 2) побудова та вивчення моделей реально предметів і явищ, які існують, а також тих, що спеціально сконструйовані; 3) у навчанні моделі розуміють як зміст, який треба засвоїти, як засіб засвоєння [6, с. 490].

Тож зазначимо, що процес професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів неможливий без побудови відповідної моделі, адже модель – це мета, засіб і результат моделювання, що є характеристикою якості об'єкта дослідження.

Мета статті – розробка і теоретичне обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів.

Так, в «Енциклопедії освіти» поняття «модель» (фр. *modele*, від лат. *modulus* – міра, аналог, зразок) трактується як «уявна або матеріально-реалізована система, котра відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нові відомості стосовно цього об'єкта» [2, с. 516].

Уперше модель учителя було розроблено групою вчених під керівництвом Н. Кузьміної. Вони обґрунтували основні підходи до створення професіограми вчителя, визначили сукупність головних компонентів